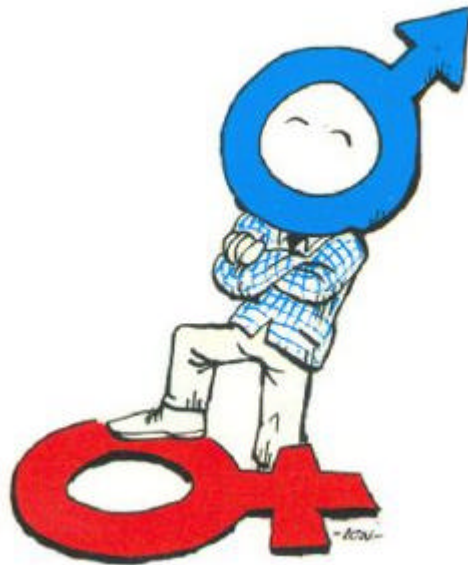

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan
Magisterkurs
Vt2004

2004-06-01

En attitydundersökning om ungdomars syn på mäns våd mot kvinnor.

– kan man förebygga mäns våd mot kvinnor?

Författare: Georgina Simicic
Handledare: Lena Widding Hedin

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	3
1. INLEDNING	4
1.1 PROBLEMFÖRMULERING.....	4
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	4
2. METOD OCH URVAL	5
2.1 URVALSMETOD	5
2.1.1 Resultatens tillförlitlighet – validitet och reliabilitet	6
2.1.2 Etiska övervägande.....	6
2.1.3 Styrkor och svagheter med den valda metoden.....	7
2.1.4 Avgränsningar.....	8
2.2 ETISKA ASPEKTER.....	8
3. BAKGRUND	9
3.1. VARFÖR VILL JAG GÖRA DENNA STUDIE?.....	9
3.1.1 Om Kroatien.....	10
3.3 TIDIGARE FORSKNING.....	11
3.6 FORTSATT FRAMSTÄLLNING.....	11
4. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	11
4.1 VAD INNEBÄR MÄNS VÅLD MOT KVINNOR?.....	12
4.1.1 Vådbrukarens handlingar – varför och hur?	13
4.1.2 Normaliseringsprocessen.....	14
4.2 REPRODUCERADE KÖNSROLLER.....	14
4.2.1 Chodorows teori om könsrollsutveckling.....	14
4.2.2 Hur upprätthålls reproducerade könsroller?	16
4.3 VARFÖR FORMAS VI OLIKA?.....	17
4.3.1 Vad tycker Mead? - Den symboliska interaktionismen.....	17
4.4 SKOLAN – HÄR REPRODUCERAS KLASSER.....	18
4.4.1 Vad säger Bourdieu?.....	18
4.4.2 Hur ser kvalitén ut på grundskolor i Sverige?	19
4.4.3 Vad säger skollagen?	20
4.4.4 "Rektorseffekten"	20
4.4.5 Attityd och Kognitiv dissonans.....	21
5. REDOVISNING AV MATERIAL	22
5.1 ALLMÄN KUNSKAP OM MÄNS VÅLD MOT KVINNOR - redovisning av frågorna 3, 7, 10, 11 samt 14.....	23
5.2 KUNSKAP OM ORSAKER OM MÄNS VÅLD MOT KVINNOR - redovisning av frågorna 5, 6, 13 och 20.....	24
5.3 ATTITYDER TILL MÄNS VÅLD MOT KVINNOR - redovisning av frågorna 4, 8, 9, 12, 15 samt 18.....	26
5.4 BETEENDEINTENTION - redovisning av frågorna 17, 19 samt 16	28
5.5 SAMMANFATTNING	29
6. DISKUSSION	31
7. SAMMANFATTNING	33
KÄLL- OCH INNEHÅLLSFÖRTECKNING	36
Bilaga 1 Enkät	38

FÖRORD

Könsrelaterat våld har funnits i alla tider och det har bara blivit ett allt större samhällsproblem. Därför har det känts betydelsefullt att få genomföra denna studie, dessutom har det varit oerhört insiktsfullt. Jag vill tacka alla ungdomar som har besvarat frågorna och all inblandad personal på skolorna; Värner Rydénskolan och skolan Novska. Ett stort tack till Lena Widding Hedin, jag kan inte tänka mig en bättre handledare. Slutligen vill jag tacka min familj och vänner för att de har varit engagerade i arbetet.

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Uppvuxen på Rosengård som andra generationen invandrare har jag under tonåren enbart haft vänner med bakgrund snarlik min egen. Vi var "Rosengårdare" och vi kände oss annorlunda, avskärmade från resten av världen. Allteftersom jag växte upp och flyttade ifrån Rosengård började jag förstå hur mycket större världen utanför var. När jag idag blickar tillbaka ser jag att vi hade levt i en egen liten subkultur, vi hade ett eget språk och en annorlunda dialekt. Vi klädde oss och betedde oss inte som andra men framför allt var våra värderingar och attityder inte desamma som utanför Rosengård.

Ursprungsidén var att göra en enkätundersökning bland ungdomar i två motpolsskolor i Malmö. Värner Rydénsskolan skulle representera den segregerade problemskolan och Slottsstaden var dess naturliga motpol. Jag presenterade mina önskemål för respektive skola och blev en aning överraskad då Slottstadensskola hade en föga entusiastiska inställning till mitt arbete. Slottsstaden ansåg att de inte hade denna typ av problem, därför tackade de nej till att medverka i undersökningen.

Påskhelgen kom emellan mitt förarbete och själva enkätundersökningen. Skolorna hade lov och jag passade på att åka till Kroatien och fira påsken med min familj i vårt gamla hemland. Där hörde jag talas om en fattig liten skola som arbetar preventivt med ämnet mäns våld mot kvinnor. Hur skiljer sig dessa ungdomars attityder mot mäns våld mot kvinnor till Sveriges ungdomar? Plötsligt verkade denna frågeställning så mycket intressantare än min ursprungliga.

Jag är kroat, vår provins, Slavonien var den mest utsatta under kriget. Trakten var ockuperad i årtal och många barn är födda i flyktingläger eller temporära boende i någon främmande del av Kroatien. Väl tillbaka i hemtrakterna dras dessa familjer fortfarande med svåra följdproblem. Provinsen är fattig, skolorna bär spår av bomber och granater, lärarlönerna är skrattretliga, skolmaterialet obefintligt och ekonomiska anslag likaså. Vad händer med individer som tvingats leva under sådana förhållanden? Hur påverkas de av allt elände som kriget lämnat i sina fotspår? Föräldrarnas arbetslöshet, invaliditet, missbruk, våld och maktlöshet? Vad får dessa ungdomar för attityder avseende mäns våld mot kvinnor?

Frågan om varför en del män tycker att det är OK att bruka våld mot kvinnor är något förbryllat mig, många av dessa killar har ju sett sin mamma blivit slagen av pappa. Vad har hänt med deras attityd? Och flickorna hur resonerar de kring mäns våld mot kvinnor? Skiljer sig dagens ungdomars attityder åt geografiskt?

Enligt Giddens (1997) är människobarnet den mest hjälplösa varelsen av alla och kan inte överleva utan hjälp under de första 4-5 levnadsåren. En process där barnet gradvis blir medvetet och tar till sig de färdigheter (normer, värderingar och attityder) som behövs för och passar in i den kultur som hon föddes i kallas socialisation. Socialisationsagenter är de som medverkar/påverkar till socialisationen, den primära är oftast familjen och skolan är den sekundära, den är i stort sett en fortsättning på den primära socialisationen. Hur påverkar dessa socialisationsagenter vårt sätt att resonera kring mäns våld mot kvinnor?

Jag avser att redogöra och diskutera unga människors tankar kring mäns våld mot kvinnor. Men även hur vi i Sverige eventuellt kan förebygga detta.

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsen syftar till att kartlägga, beskriva och diskutera ungdomars attityd kring mäns våld i hemmet. Följande frågeställningar är aktuella för denna studie:

- Undersöka ungdomars attityder kring mäns våld mot kvinnor med hjälp av en enkät
- Undersöka om det finns skillnader mellan könen
- Redogöra problemets omfattning och beskriva teoretiska förklaringsmodeller
- Vad kan man göra för att förebygga mäns våld mot kvinnor

2. Metod och urval

2.1 Urvalsmetod

Enligt "Hur mår Malmö" -folkhälsorapport 1996 (Malmö Stad Hälsa och Sjukvårdsnämnd), kan man konstatera att det finns stora geografiska skillnader i medellivslängd, dödlighet, sjuklighet, skaderisk, sjukfrånvaro och olika hälsorisker mellan stadsdelarna i Malmö. Detta beror, enligt rapporten, på olika sociala faktorer så som;

- Dålig uppväxt villkor, dåliga bostäder

- Brist på ekonomiska och materiella resurser
- Arbetslöshet, social utslagning
- Brist på sociala resurser, som stöd från det sociala nätverket eller otillräckligt inflytande och kontroll över vardagslivets krav.
- Eller brist på känsla av samhörighet och sammanhang.

Min uppsats är en jämförande studie mellan en svensk och en kroatisk skola. Valet av den svenska skolan, Värner Rydénskolan, är baserad på dess geografiska läge. Skolan är belägen i stadsdelen Rosengård som, enligt folkhälsorapporten, tillhör den socioekonomiskt sett mindre fördelaktiga.

Den kroatiska skolan är belägen i staden Novska. Valet av denna är för att skolan arbetar preventivt kring ämnet mäns våld mot kvinnor. Detta genom att integrerar ämnet i skolundervisningen, barnen har regelbunden kunskapsförmedling kring temat mäns våld mot kvinnor.

För att uppnå syftet och besvara mina frågeställningar valde jag att använda mig av kvantitativ metod och ett tidigare validerat frågeformulär. Enkäten består av 19 flervälsfrågor och en öppen fråga. Undersökningen riktade sig till elever som gick sista året i grundskolan. Sammanlagt besvarade 71 tjejer och killar på Värner Rydénskolan i Malmö samt 109 killar och tjejer från Novska, Kroatien enkäten.

2.1.1 Resultatens tillförlitlighet validitet och reliabilitet

Mätinstrumentet är tillförlitligt i undersökningen, dvs. graden av reliabilitet är tillförlitlig. Enkäten är begriplig och har vanlig ord som då ökar möjligheten till att frågorna uppfattas på samma sätt. Undersökningen skulle ge ungefär samma resultat vid en förnyad mätning. Validiteten, dvs. att undersökningen mäter det jag avser mät, är stor. (Ejvegård, 1996) Enkäten är beprövad, frågorna har använts tidigare vid en liknande undersökning ” Ungdomars attityder till mäns våld mot kvinnor” skriven av Annmari Hultgren, 2002.

2.1.2 Etiska övervägande

Jag har varit mån om att förklara syftet med min studie i de brev som jag har skickat iväg till de två utvalda skolor. Detta så att de berörda ska få möjlighet att överväga om ifall de godkänner att eleverna genomför enkätundersökningen. Jag har påpekat att enkäterna ska besvaras anonymt samt att skola och elever ska få ta del av resultatet. Då respondenternas svar förblir anonyma och jag inte går in på privata frågor ser jag det inte som nödvändigt att få godkännande av målsman trots att ungdomarna är underåriga. Därför nöjde jag mig med att ungdomarna själva sa ja till medverkan samt skolans tillåtelse. Att använda minderåriga i forskningssyfte är känsligt men samtidigt måste vi tillgodogöra oss informationen från dem det gäller för att få kunskap och insyn i hur de tänker och handlar. ”Den handling är den bästa som ger störst möjliga lycka åt störst möjliga antal” -Jeremy Bentham (Magee, 1998, s 183)

2.1.3 Styrkor och svagheter med den valda metoden

Fördelen med en kvantitativ metod är att man kan sammanställa statistik över svaren och resultatet blir då mer överskådligt. Dessutom riskerar jag inte att resultaten av en kvalitativ studie blir felaktigt tolkad.

Svagheten med den kvantitativa insamlingen är att man inte har möjlighet att fördjupa sig i ämnet och att enkätundersökningen inte är flexibel, tonåringars humör kan variera mycket från dag till dag och deras svar blir sannolikt beroende på hur de mår just den dagen. En annan nackdel kan vara att genom en enkätundersökning inte får tillförlitliga svar, man kan tänka sig att vissa ungdomar har språkliga brister, risken kan därför finnas att de inte förstår enkätfrågorna, Vidare har jag inte möjlighet att ställa följdfrågor vilket jag kunde gjort om jag valt en kvalitativ metod.

Ytterligare en svaghet är dubbellojalitetskonflikt, då jag har personliga kopplingar till ämnet, måste jag genom hela arbetet tänka på och reflektera över detta. Själv är jag uppvuxen på Rosengård och jag är Kroat. Men jag tror inte att detta utgör ett hinder för arbetet eller dess tillförlitlighet då jag är väl medveten om detta och har intentionerna att ständigt påminna mig själv om detta. Samtidigt är det just en styrka att jag därför väljer den kvantitativa metoden, då jag har större möjlighet att iaktta fenomenet utifrån. Min roll blir mer som en observatör än en deltagare eller aktör. De två sistnämnda är just specifika för en forskare som gör en kvalitativ undersökning (Eliasson, 1993).

Andledningen till att jag inte har valt en hermeneutisk metod är att jag vill ha en översiktlig kunskap av ämnet. Med hjälp av statistik blir informationen mer överskådlig och enklare att hantera. Trots att kvantifiering kan innebära en förenklad och ytlig syn på den själsliga verkligheten, som väsentligen är kvalitativ.

2.1.4 Avgränsningar

Förklaringar till bakomliggande orsaker till mäns våld mot kvinnor kan ses ur olika perspektiv, exempelvis kan man diskutera genetiska och biologiska förklaringar till brottsligheten. Men mina förklaringar till varför människor begår könsrelaterade brott (eller deras attityder till vridna tankar kring könsrelaterat våld) ska jag söka i deras sociala bakgrund och uppväxtförhållanden mer än i individuella brister av psykisk karaktär. Enligt våra könskulturella normer värderas kvinnan lägre än mannen. Dessa normer är skapade av och väl integrerade i samhället och därför väljer jag att se det ur ett helhetsperspektiv. Det könsrelaterade våldet ska ses främst ur ett samhälleligt sammanhang.

2.2 Etiska aspekter

”Om jag skadar dig, skadar jag mitt innersta väsen” denna medkänsla menade Schopenhauer är etikens grundval, till skillnad från Kant som menade att medkänsla är det förnuftiga resonemanget (Magee, 1998, s 142).

Enligt Eliasson (1995) har vi alla en speciell människosyn denna påverkar vår förförståelse av människor vi möter likväl som av oss själva. Min människosyn har formats under min uppväxt på Rosengård och jag är Kroat därför återkommer jag till det dubbellojalitetsdilemma som ständigt måste tas upp. Mitt ansvar i detta arbete är att medvetengöra mig om min unika människosyn och vara medveten om den genom hela arbetet. Eliasson förespråkar inte enbart en forskares distans, utanförstående, ett neutralt utanförskap i forskning. ”För min del tror jag att båda förhållningssätten är viktiga: såväl inifrån- som utifrånperspektiv, såväl närhet som försök till inlevelse som distanserad analys.” (Eliasson, 1995, s 27) Jag är ju då absolut lämpad till att genomföra denna forskning då jag dels är uppvuxen på Rosengård men jag är även Kroat. Samtidigt har jag medvetengjort mig själv om mina perspektiv. Ett begrepp som jag har för avsikt att titta närmare på är genus, men i enlighet med Rosmari Eliasson måste jag förstå risken med användningen av begreppet. När det talas om kvinnligt och manligt dyker inre bilder upp som definierar könen. Exempel på detta är då ”feminin och maskulin moral”

eller ”kvinnlig och manlig rationalitet” (Eliasson, 1993, s 10). Om jag ska se kunskap kring mäns våld mot kvinnor ur ett könsperspektiv ska det medvetengöras att kön ses som ”oföränderliga /psykologiska skillnader mellan könen, kvinnors kunskap som radikalt olik mäns” (Lundgren, 1989, s 45) Genus diskussionen kan bli till en ideologisk kamp - det manliga ställs mot kvinnlig, liksom ”det onda” mot ”det goda”. Att definiera könen utifrån dessa föreställningar om kvinnligt och manligt, gör att den enskilde individens villkor och erfarenhetsvärld faller kommer i skymundan. (Eliasson, 1993)

3. Bakgrund

3.1 Varför vill jag göra denna studie?

Jag har valt att göra en undersökning inom detta område på grund av att man idag är överens om att det finns en ”intergenerationell överföring” av misshandel mellan generationer. Med andra ord, att barn som misshandlas av sina föräldrar eller ser sina föräldrar misshandla varandra löper större risk att själva misshandla sina egna barn, en eventuell framtida partner eller att de själva kommer att bli misshandlade. Detta anses ske i 30- 40 % av fallen. Dock påpekar författarna att det inte är en fråga om en ödesbunden nödvändighet. (Lagerberg & Sundelin, 2003, s 209)

På en tidigare magisterkurs på Malmö Högskola gjorde jag en undersökning tillsammans med en lärare, Nadia Simenidou; *Skola och våld - En studie om hur Malmö högstadieskolor behandlar ämnet våld i hemmet (2004)*. Vårt syfte var att titta på om högstadieskolorna tog upp ämnet ”våld i hemmet” i grundskoleutbildningen och om så hur gjorde man det? Vår rapport visade att de utvalda skolorna i Malmö inte tog upp detta ämne. Vi besökte Stadshuset och Lärarhögskolan för att försöka förstå varför de inte gjorde det men vi fick vi inga tillfredsställande svar. Generellt ansåg våra intervjupersoner att ämnet, mäns våld mot kvinnor, borde vara integrerat i undervisningen.

När vi föds, föds vi in i ett samhälle och vi tillskrivs våra roller redan innan vi är medvetna om vår existens. Vi reproduceras. Jag vill få svar på varför vi skapas olika. Men framför allt hur vi kan förhindra reproduktionen av olämpliga attityder kring könsrelaterat våld. För att förklara och förstå fenomen tar vi användning av teorier. Dessa teorier har till uppgift att förenkla och tydliggöra de sammanhang som man har för avsikt att besvara. Jag vill föra frågan kring hur mänsklig identitet formas, med hjälp av exempelvis den symboliska

interaktionismen, och varför det sker en ”intergenerationell överföring”. Jag vill inte bara göra en jämförande studie, utan även skriva en pragmatisk magisteruppsats. Jag skulle vilja ge svar på hur skolan kan bidra till att förebygga den ”intergenerationell överföringen”.

3.1.1 Om Kroatien

Kroatien är ett litet land med drygt 4 miljoner invånare i sydöstra Europa. Kroatiens nuvarande huvudstad är Zagreb. 1991 var året då oenigheterna började, det utlöste av att Kroatien förklarade sig oberoende av Jugoslavien och det skulle dröja 4 år av krig och strid innan serberna lämnade kroatiskt territorium. Idag är Kroatien en parlamentarisk demokrati med en folkvald president som utser sina ministrar och en premiärminister. En viktig inkomstkälla, förutom export av skog och timmer, är turism. Trots drastiska minskningar av turism under kriget på nittioalet har den återhämtat sig år 2000. Arbetsysselsättningen är ännu låg, av 4,3 miljoner invånare är endast 1.7 miljoner i arbete.

(www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/hr.html)

Ett allvarligt problem är fattigdom, särskilt på landsbygden och i de krigsdrabbade områden. Värst drabbade är arbetslösa, lågutbildade och äldre utan pension, det sociala skyddsnätet fungerar inte och pengarna når inte de behövande. Många har fallit utanför systemet och pensionssystemet är i stort behov av en reform. Landet är präglad av patriarkat och patriotism och landet har långt kvar till fullständig jämställdhet. Den högerorienterade efterkrigsregimen uppmuntrade en traditionell kvinnosyn, där rollen som maka och mor poängterades. Men det finns ett flertal starka kvinnoorganisationer som arbetar för att förbättra jämställdheten.

(<http://www.sida.se/Sida/articles/7500-7599/7522/CROstrategi.doc>)

WISP betyder Weighted Index of Social Development, och är tänkt som ett mått för att mäta och jämföra välfärd mellan olika regioner och länder. Detta index rymmer 10 dimensioner, som jämförs samman till ett generellt index (social stabilitet/kaos, kulturell mångfald, socialförsäkring, utbildning, hälsa, militärutgifter, jämställdhet, ekonomi inkl inkomstspridning, demografi, naturmiljö). Ju högre WISP ju mer allmän välfärd, detta index avser år 2000. Sverige toppar listan med en WISP index på 107 och Kroatien har 70. Som jämförelse kan nämnas att Norge har 104 och Ryssland har 67.

(<http://www.europaportalen.nu/statistik/wisp-bnp.html>)

3.2 Tidigare forskning

Syftet med denna studie är inte att reproducera det som är redan känt. Målet är att skapa ny användbar kunskap. En studie liknande denna har genomförts i Stockholm och den har gett oroväckande resultat. Denna studie kan belysa problem som sedan kan föras fram i ljuset och därefter kan lärare och andra yrkesgrupper agera utifrån ny kunskap.

Annmari Hultgren skrev sitt psykologexamensarbete år 2002. *”Ungdomars attityder till mäns våld mot kvinnor.”* Två niondeklassare i olika geografiska områden och med olika socioekonomisk status ingick i undersökningen. Båda är i Stockholms förort, den ena i ett villaområde och den andra i ett höghusområde. Syftet var att undersöka vad eleverna har för attityder till mäns våld mot kvinnor. Metoden som användes var en kvantitativ metod, enkäten som användes bestod av 20 frågor. Sammanlagt besvarades enkäten av 178 elever. Resultatet visade att ungdomarna hade en del kunskap kring ämnet mäns våld mot kvinnor, dess orsak och effekter. Men det fanns flera frågor där många uppvisade bristande kunskap. Författaren skriver om att det fanns signifikanta skillnader mellan könen på flera av de besvarade frågorna. Överlag anser Hultgren att ungdomarnas svar tyder på viss kunskap i ämnet mäns våld mot kvinnor men att det finns luckor. Vidare anser författaren att skolan tidigt måste försöka förebygga att barn och ungdomar växer upp till att själva bli kvinnomisshandlare. Hultgren menar att det är i skolmiljön som åtgärder måste sättas in för att motverka detta.

3.3 Fortsatt framställning

Uppsatsen inleds med de teoretiska utgångspunkterna jag anser vara relevanta för att förstå denna studie, teoriavsnittet består av tre delar.

1. Kort redogörelse av innebörden av könsrelaterat våld i hemmet .
2. Varför män och kvinnor formas olika.
3. Teoriavsnittet avslutas med att titta på hur skolan reproducerar klasser.

Efter det följer en presentation av det material som har insamlats. Uppsatsen avslutas med en diskussion som betraktas utifrån frågeställningarna.

4. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt presenteras de teoretiska verktyg som jag har valt för att ge perspektiv på och förståelse av empirin såväl som frågeställningarna.

”Hela vetenskapen är ingenting annat än en förfining av vardagstänkandet”

-Albert Einstein (Magee, 1998)

4.1 Vad innebär mäns våld mot kvinnor?

Enligt Giddens (1997) är hemmet den farligaste platsen att vistas på. Det är då främst fråga om våld från mannens sida mot barn under sex års ålder. Våld mot kvinnan från mannen är därefter det näst vanligaste vad gäller våld i hemmet. Statistiskt sett är sannolikheten större att en kvinna utsätts för våld i hemmet än utanför. Däremot är det större sannolikhet att en man blir attackerad utanför sitt hem av en okänd man. (<http://www.who.int/gender/violence/en/>) Vidare menar Giddens att undersökningar visar att det är nästan lika ofta kvinnor som misshandlar män i hemmet, men detta våld är då inte lika omfattande eller lika ofta förekommande samt risken för fysisk skada är mindre.

Enligt Amnesty drabbas minst en tredjedel av världens alla kvinnor för allvarligt våld någon gång under sin livstid. Oftast sker övergreppen i hemmet och förövaren är en närstående man. Övergreppen är oftast inte anmälda då kvinnorna ofta är alltför skamsna och rädda för att anmäla, även då de anmäler blir de inte alltid tagna på allvar. Vidare menar Amnesty att mäns våld mot kvinnor kan betraktas som vår tids största människorättsskandal. (<http://www2.amnesty.se/svaw.nsf>) Även i Sverige utsätts kvinnor i alla åldrar och samhällsklasser för våld, oftast av män som de har eller har haft en nära relation till. Våldet mot kvinnor i Sverige tycks ha ökat under de senaste åren. Enligt Brottsförebyggande rådet var år 2003 det totala antalet anmälda brott i form av misshandel, grov misshandel mot kvinnor, 22 481, detta är en ökning med 4% från året dessförinnan. Men mörkertalet är stort och enligt Brottsförebyggande rådets uppskattningar utgör det polisanmälda våldet endast cirka 20-25 % av det faktiska våldet. Antal anmälda våldtäkter år 2003 var 2 565, detta är en ökning med 17% från året innan.

(http://www.bra.se/extra/statistics/extra_view)

I våra lagar är det mycket tydligt vad gäller mäns våld mot kvinnor, staten ha ett ansvar att vidta åtgärder för att bekämpa våld mot kvinnor oavsett om våldet skett i det privata eller offentliga.

Brottsbalken 4kap

4 a § Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff. Lag (1999:845).(<http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/19620700.HTM>)

4.1.1 Våldbrukarens handlingar – varför och hur?

Enligt BRÅ (Brottsförebyggande rådet) visar kriminologisk forskningen att det finns samband mellan barns och ungdomars brottsliga beteende och deras sociala bakgrundsfaktorer. Det har visat att det brottsliga beteendet är relaterat till låg socioekonomisk status (socialgrupp), exempelvis att föräldrarna har invandrarbakgrund eller att familjen är splittrad, att man bor trångt, samt att föräldrarna själva har ett brottsligt förflutet. Att ha goda känslomässiga relationer till föräldrarna eller någon annan vuxen, som till exempel lärare, kan dock mycket väl kompensera för brister i uppväxtmiljön. (<http://www.bra.se/web/brott/brottslingarna/>)

Våldbrukarens barndom tas alltså ofta i beräkning, då denne ofta har haft en otrygg moderskontakt och/eller inget tillräckligt bra maskulint identifikationsobjekt (Cullberg, 1999). Man talar ofta om en överföring mellan generationerna av våldsbeteende. Enligt Eliasson (1997) visar undersökning på att 71% av de män som misshandlar har observerat våld mellan sina föräldrar och 49% hade själva blivit misshandlade som barn. Denna överföringseffekt kallas också ”intergenerationell överföring”. I de hem där föräldrarna slår barnen förekommer också mer våld mellan barnen och de kvinnor som är misshandlade av sina män har större benägenhet att också misshandla sina barn. Dessutom har forskning funnit signifikanta samband mellan misshandel i barndom och exempelvis alkoholproblem och självmordsförsök hos den misshandlade individen längre fram i livet (Lagerberg och Sundelin, 2003). Det finns olika åsikter kring vad som utlöser att vissa män brukar våld mot kvinnor, en del gör det för att de känner rädsla av att bli lämnade eller svartsjuka, men kontroll är det gemensamma hos män som misshandlar sina kvinnor. När mannen känner att han inte längre har kontroll över exempelvis äktenskapet tar han till våld för att kontrollera/kuva kvinnan. Våldet är inte begränsat till det fysiska slaget, det finns olika sätt att bruka våld mot en kvinna (Bergmark och Lundberg, 1995).

Mäns våld mot kvinnor kan se olika ut. Den fysiska misshandeln är den allvarligaste men kvinnomisshandel omfattar även sexuellt våld, ekonomisk dominans samt psykisk nedbrytning. Den fysiska misshandeln inkluderar exempelvis slag, sparkar, bett, kvävning, strypning samt misshandel med alla former av vapen. Det sexuella våldet omfattar påtvingade sexuella handlingar, fysiska attacker på offrets genitalier eller bröst samt sexuell sadism. Den ekonomiska dominansen karakteriseras av att männen som misshandlar söker fullständig kontroll över hushållets ekonomi, detta gör den kontrollerade kvinnan beroende av mannen. Den psykiska misshandeln är ett systematiskt nedbrytande av offrets självkänsla. För att misshandlaren ska behålla kontrollen och makten över sin partner använder han sig av en rad olika medel, exempelvis kan han hota med att döda eller skada nära släktingar/vänner. Han kan hota med att skada eller ta barnen ifall hon försöker lämna honom, han kan agera hotande med gester eller skrika och slå sönder saker (Widding Hedin, 1997).

4.1.2 Normaliseringsprocessen

Varför stannar man som offer kvar? Normaliseringsprocessen är ett begrepp som uppkommer i denna diskussion. Det innebär att individen, allteftersom våldet fortsätter, anpassar sig offret till detta och accepterar det som en normal del av vardagslivet. Våldet normaliseras för dem båda. " Gradvis och smygande kan våld bli något normalt och vanligt för en kvinna. Hon vänjer sig vid handlingen och motivet för handlingen, våldet normaliseras" (Lundgren, 1989, s 23).Kvinnan vill få slut på våldet och gör detta genom att vara honom till lags och agera utifrån hans önsknings, därmed förstärks hans makt över henne. Efterhand blir våldet blir ett normalt inslag i vardagen och positiva handlingar från mannen förstoras. "Det är inte så lätt att bara gå, mannen har även positiva egenskaper för vilka hon valt honom. Om hon värderar familjen så vill hon inte överge den" (Cullberg, 1999, s 448).

4.2 Reproducerande könsroller

"Man föds inte till kvinna. Man blir det".

- Simone de Beauvoir (de Beauvoir, 2002)

4.2.1 Chodorows teori om könsrollsutveckling

Nancy Chodorow från USA är professor i sociologi samt expert på psykoanalytisk teori. Inom den psykoanalytiska objektrelationsteorin har man ägnat speciellt intresse åt manlig och kvinnlig identitets- och personlighetsutveckling. Chodorow är den forskare som fått stark

genomslagskraft genom att skapa en syntes av psykoanalytisk teori och sociologi. Hennes huvudtankegångar är följande: I vår kultur har det varit och fortfarande är oftast kvinnor som haft huvudansvaret för barnuppfostran. Pojkars och flickors uppväxt präglas av mödrars/kvinnors förhållningssätt och förväntningar på vad det innebär att vara man eller kvinna. Detta innebär skilda psykologiska utvecklingslinjer för flickor och pojkar, vilket kommer att prägla deras vuxna personlighet samt samspelet mellan man och kvinna.

Alla barn identifierar sig först med modern men eftersom en flickas kön är detsamma som identifikationsobjektet så är fortsättningen på hennes identifikation inte fullt så komplicerad som mannens. En liten pojkes utveckling är svårare eftersom han måste genomgå identifikationsbyten för att uppnå den könsidentitet som förväntas av honom. Chodorow poängterar att denna svårigheten är olika beroende på bland annat hur det offentliga livet ser ut i samhället eller subkulturen och hur pass barn kan komma i kontakt med manliga förebilder.

Vidare menar Chodorow att en flicka utvecklar en personlig identifikation med modern och att flickan tar över de band mellan känslprocesserna och rollinläringen. Dessa band är däremot brutna för pojken eftersom han utvecklar identifikation med mansrollen. I vårt samhälle är fadersfrånvaro inte ovanligt och därför kan en pojke sakna en varaktig manlig förebild trots detta måste han försöka utveckla en manlig könsidentifikation detta gör han exempelvis genom att ta till sig de kulturella föreställningar om vad som är manligt i samhället eller subkulturen. Under utvecklingen då manligheten växer fram tenderar pojken att förneka den identifikationen med modern, han förkastar känslrelationerna. ”De kvinnliga identifikationsprocesserna sker i relation till andra medan de manliga tenderar att innebära avståndstagande från relationer” (Chodorow, 1988, s 225).

Chodorow tar avstånd från att modersfunktionen är något biologiskt självklart med undantag för amningen anser att Chodorow att män, likväl som kvinnor skulle kunna ta sig an rollen som ”ställföreträdande mödrar” (Chodorow, 1988, s 47). Att det är just kvinnan som har modersrollen förklaras istället med ”social och kulturell tolkning av hennes förmåga till barnafödande och amning” (Chodorow, 1988, s 47).

Könsroller kan vara ett begrepp som förklarar ordningens reproduktion. Kvinnor och män tillskrivs olika egenskaper som i sin tur avgör om de har tillträde till vissa arenor i samhället.

Kvinnor och män tilldelas positioner som baseras på innebörden av att vara ”kvinna ” eller ”man ” i en specifik kultur och kontext. Vad som är kvinnligt respektive manligt varierar därför med tid och rum. ”Man” och ”kvinna” är könskategorier, medan ”maskulin och feminin” är könsrollsbegrepp. Aspekter på kön varierar inte mellan de olika mänskliga samhällena. Däremot varierar definitionen på könsrollen mycket.

(<http://www.who.int/gender/whatisgender/en/>)

Man skiljer på ”könsroll” och ”kön”. Då kön är det biologiska eller fysiologiska. Könsroll däremot är ett kulturellt begrepp, ett inlärt beteendemönster (Giddens, 1997, s 147).

Några exempel på vad som är karakteristiskt för kön:

- Kvinnor har menstruation, det har inte män
- Män har testiklar, det har inte kvinnor.
- Kvinnor har utvecklat bröst som kan ge mjölk, det har inte män
- Män har generellt sett en mer massiv benstomme.

Några exempel på vad som är karakteristiskt för genus/könsroller:

- I USA och de flesta andra länderna har kvinnor generellt sett lägre lön än männen trots lika arbete.
- I Vietnam är fler män rökare än kvinnor, eftersom rökning bland kvinnor inte anses vara lämpligt
- I Saudiarabien är det tillåtet för män att köra bil, vilket det inte är för kvinnor
- I stora delar av världen är det kvinnor som gör det största hemmaarbetet

(<http://www.who.int/gender/whatisgender/en/>)

4.2.2 Hur upprätthålls reproducerade könsroller?

För snart 150 år sedan skrev John Stuart Mill sin åsikt i den frågan, Mill ansåg att kvinnors underordning utgör det största hindret för människans förbättring. Vidare menade Mill att kvinnornas underläge är en allmän åsikt i samhället som är djupt rotad i varje individs känslor. Eftersom denna övertygelse om ”det ena könets lagliga underordning under det andra (Essevald, 1996, s 43) vilar på känslor så förstärks anhängarens övertygelse om att de har rätt i frågan. Desto sämre anhängarens argument klarar sig, desto mer övertygade blir de om att deras känslor måste ha en djupare grund som argumenten inte kommer åt. ”Det vilar i alla

avseenden en tung börda på dem som angriper en nästan allmän mening” (Esseveld, 1996, s 43).

Yvonne Hirdman (1999) talar om genussystemets två principer. Den ena är principen om att män och kvinnor ska hållas isär, de ska inte ha liknande egenskaper t.ex. flickor får inte vara argsinta och pojkar får inte gråta. Den andra principen är att mannen uppfattas som alltings mått, han är normen för det som är mänskligt. Enligt Hirdman är det dessa två saker principer som skapar kvinnans underordning.

Enligt den norska professorn i socialpsykologi och kvinnoforskaren Berit Ås, finns det fem sätt som var för sig, eller i kombination med varandra, kan användas för att, medvetet eller omedvetet, männen ska kunna behålla makten och hålla kvinnorna nere. Dessa fem härskarteknikerna är följande:

- Osynliggörande
- Förlöjligande
- Undanhållande av information
- Dubbelbestraffning
- Påförande av skuld och skam

Var för sig och vid enbart enstaka tillfälle kan dessa härskartekniker tyckas ofarliga, men det är just dessa tekniker som en del män använder sig av och som gör att kvinnor kan tappa självkänsla och identitet (<http://kilden.forskningsradet.no/oversikter/ht/norsk.htm>).

4.3 Varför formas vi olika?

4.3.1 Vad tycker Mead? - Den symboliska interaktionismen

Många menar att grundaren av den symboliska interaktionismen var George Herbert Mead. Han menade att människan utvecklar sin individualitet och identitet genom det språkliga symbolutbytet i samspelesprocesser med människor i personens omgivning (Brante, 1998).

Mead intresserade sig för samspelet mellan individ och samhället och den betydelse som det sociala samspelet har för utvecklingen av individens självbild och självkänsla. Han menade att det medvetna jaget växer fram på grund av en social process. Vidare menar Mead att en individ inte uppfattar sig själv direkt genom interaktion med andra utan upplevelserna förmedlas alltid via omgivningens reaktioner och synpunkter. Det medvetna jaget utvecklas

genom det sociala livet. Mead anser att människans sociala jag inte är ett ting utan en ständigt pågående process. Förutsatt att människan samspelar med andra i olika sociala situationer kommer hon att skapa olika bilder av sig själv. Enligt Mead formas personligheten i stor utsträckning av barnets intima krets, ex mamma och pappa (Månsson, 1997).

Ett barn kan under sin utveckling få en relativt enkel identitetsutveckling om barnet är tillsammans med en person och hindras att vara tillsammans med andra (Berg m fl, 1977). Barnet måste kunna se sig själv med andra ögon, ta barnet måste kunna göra sig själv till objekt och ta sig an andra människors roller för att kunna sätta sig in i andras roller och hur de ser på barnet. Det är på detta sätt som barnet internaliserar andras attityder och identifierar sig med dessa. Detta för att barnet skall se hur andra uppfattar barnet och sen kommer barnet att se sig själv på detta sätt (Hwang och Nilsson, 1998). Denna sociologiska inriktning grundar sig på att människan inte enbart lever i en fysisk värld utan även i en symbolvärld. Enligt den sociologiska interaktionismen är det språket och tolkningsprocessen som utgör sociologins ämnesområde. (Berg m fl, 1977).

Mead talar även om ”den generaliserande andra” (Månsson, 1997, s 159) med detta menar han då de alla andra människor ”därute i världen”. Normer och värderingar är vad ”den generaliserande andra” står för. Exempel på dessa är skola och media. För att identiteten ska utvecklas till en särskild personlighet menar Mead att man måste ha ett nära umgänge med ”den generaliserande andra” (Månsson, 1997, s 160)

4.4 Skolan – här reproduceras klasser

4.4.1 Vad säger Bourdieu?

Pierre Bourdieu (1930-2002) var en av vår tids mest betydelsefulla sociologer. Hans studier visar att i grunden är det kapitalistiska samhället en reproduktion av klassamhället. Enligt Bourdieu är utbildningssystemet centralt för denna reproduktion. Han menade att en individ från enklare förhållanden har svårigheter med att nå en högre utbildning dels för att man måste kämpa för att nå boklig bindning och kunskap men även för att många upptäcker ”att de måste omforma de erfarenheter och den livsinställning de fått genom sitt sociala ursprung till det som andra samhällsklasser mer eller mindre föds in i” (Månsson, 1997, s 385). Det krävs alltså ett stort anpassningsarbete för individen. Utbildningssystem understödjer den övre medelklassens barn.

”Det sker nämligen en överföring i utbildningen av samhällets dominerande system av värden och normer. Möjligheten att inhämta och omforma denna kunskap beror på elevens sociala bakgrund, studievana i familjen osv. Att behandla alla lika innebär att de utan ”medfödd” kunskap har sämre förutsättning att tillägna sig och omvandla kunskapen i utbildningen till den bildning som krävs” (Månson, 1997, s 387).

Bourdieu menade att skola, utbildning och yrkesval går i arv, från generation till generation det reproduceras istället för att produceras. Denna indoktrinering ger individen ett ”habitus” det är ett förhållningssätt, ett sätt att tänka, uttrycka sig och även ett sätt att bedriva sina studier. Habitus är det som skiljer oss människor åt men också det som placerar oss i det sociala rummet allt utifrån uttryckssätt, värderingar och språk till matvanor och karriärs möjligheter (Moe, 1995). Bourdieu tänkte sig att de barn som föddes in i ett socialt skikt får svårt att bryta sig ur den där rådande normen vad gäller främst inställning till studier och skola. Utifrån biografisk fakta kan man dra statistiska slutsatser för individens studie och karriärmöjligheter (Månsson, 1998).

4.4.2 Hur ser kvalitén ut på grundskolor i Sverige?

Internationell jämförelse visar att Sverige generellt sett ligger bra till. Men studier visar på att det finns stora skillnader i olika kommuner och ännu större mellan enskilda skolor. Målet med grundskoleutbildning är för eleverna att få godkänt i alla ämnen. Bland kommunerna kan andelen elever som inte når målen varieras med 3 – 43 %. En del av förklaringen till dessa skillnader kan exempelvis vara; familjernas utbildningsnivå eller vistelsetid i landet. (<http://www2.skolverket.se/BASIS/skolbok/webext/trycksak/DDD/1240.pdf>)

Skolverkets studier visar att många skolor brister i att ge stöd till elever med svårigheter. Även för elever med invandrar bakgrund brister skolorna i undervisningen i svenska som andraspråk och i modersmål även i studiehandledningen på modersmålet. Dessa elever är överrepresenterade bland dem som inte når målen. ”Det finns påtagliga skillnader mellan elever med utländsk bakgrund och elever med svensk bakgrund samt mellan flickor och pojkar” (<http://www2.skolverket.se/BASIS/skolbok/webext/trycksak/DDD/1240.pdf>, s 73). Vidare framför rapporten att denna stora skillnad är oacceptabel och att elever med utländsk bakgrund måste uppmärksammas. Skillnader i kvalitet mellan skolor är knuten till segregerade skolor. De olika skolorna är segregerade främst på grund av att eleverna går i den skolan närmast hemmet och att det i Sverige finns det segregerade bostadsområden, särskilt i

de större städerna. Elevernas grundläggande demokratiska värden är inte tillfredsställande. Undersökningar visar att eleverna brister i detta och att det behövs insatser för att stärka deras demokratiska kompetenser.

<http://www2.skolverket.se/BASIS/skolbok/webext/trycksak/DDD/1240.pdf>

4.4.3 Vad säger skollagen?

1 kap. Allmänna föreskrifter

2 § ”Alla barn och ungdomar skall, oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Utbildningen skall inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet.

Utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I utbildningen skall hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd.”

<http://www.skolverket.se/styr/skollag/index.shtml>

4 kap. Grundskolan

1 § ”Utbildningen i grundskolan skall syfta till att ge eleverna de kunskaper och färdigheter och den skolning i övrigt som de behöver för att delta i samhällslivet. Den skall kunna ligga till grund för fortsatt utbildning i gymnasieskolan. Särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.”

<http://www.skolverket.se/styr/skollag/index.shtml>

2§ Eleverna skall ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

<http://www.skolverket.se/styr/skollag/index.shtml>

4.4.4 ”Rektorseffekten”

Skolan anses vara ett av de bästa exemplen på primärpreventionens möjligheter. En engelsk översiktsartikel visar tydligt skolans möjligheter att skapa bättre utsikter för ungdomar, detta relativt oberoende av skolans status och ungdomarnas förutsättningar från början. Enligt Rutter (Lagerberg & Sundelin, 2003, s 262) visar forskningsresultat att skolans resurser inte påverkar elevernas presentationer systematiskt. Med detta menar han inte att resurser inte spelar roll utan att resurser inte nödvändigtvis förbättrar utfallet. Hans forskning visade att ungdomar som själva går i skola med högpresterande elever tenderar att prestera bättre, detta oavsett egen kapacitet. Även undervisningskvalitén var väsentlig, barn presterar bättre då höga förväntningar ställs. Forskning har gjorts kring rektorseffekten, dvs. hur mycket rektorer

åstadkommer goda resultat eller ifall dessa resultat beror på lärarnas skicklighet. För en rektor är det pedagogiska arbetet bara en bråkdel av dess tid, till skillnad från lärare. Därför har man menat att en skolas framgångsrika resultat inte är beroende av en rektor. Men det har visat sig att när rektorer inte har möjlighet till utvecklingssamtal eller klassrumsbesök så blir konsekvensen att en skolas pedagogiska och sociala klimat inte förbättras. Därmed kan man finna stöd för att en rektor har en avgörande betydelse för skolklimatet om de tillåts ägna sig åt pedagogisk ledning. Sammanfattningsvis kan man säga att forskning kring "rektor-effekten" visade att resultaten är små men av statistisk av betydelse och meningsfull. "Rektorernas förmåga att levandegöra skolans inriktning och uppdrag framstod som en särskilt viktig väg för inflytande" (Lagerberg & Sundelin, 2003, s 265).

I SKOLFS 1994:1 Förordningen om läroplan för det obligatoriska skolväsendet står följande att läsa:

2.8 Rektorns ansvar

"Rektorn har ansvaret för skolans resultat och därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att/.../ ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen i olika ämnen. Sådana kunskapsområden är exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor, sex och samlevnad samt riskerna med tobak, alkohol, och andra droger."

(<http://www.skolverket.se/styr/skollag/index.shtml>)

Skolans värdegrund och uppdrag

1.kap Grundläggande värden

"Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla."

(<http://www.skolverket.se/styr/skollag/index.shtml>)

4.4.5 Attityd och Kognitiv dissonans

Attityder är kulturellt och socialt betingade. De är abstrakta och ospecifika men samtidigt utgångspunkten för våra normer som vägleder vårt beteende. Värderingar kring våld lärs in av barnen, det är en del av deras uppfostran. Dessa värderingar är grundade i kulturella och historiska traditioner. Värderingar kring våld är kopplade till värderingar kring kvinnor och män. Enligt socialpsykologin definieras en attityd som en mental beredskap att reagera mer eller mindre medvetet i positiv eller negativ riktning på en företeelse (Eliasson, 1997).

Kognitiv dissonansbegreppet syftar till att beteckna bristande överensstämmelse mellan olika värderingar eller attityder. Med den kognitiva dissonansen menas att om man ökar informationsflödet angående exempelvis könsrelaterat våld i skolan så behöver det inte automatiskt leda till att det sker en positiv förändring. Eftersom många pojkar uppfostras till män där de förväntas vara dominanta och maskulina, och flickor fostras till att finna sig i detta. Då uppstår den kognitiva dissonansen där olika värderingar ställs i motsats till varandra (Eliasson, 1997).

5. Redovisning av material

De som besvarade enkäterna (se Bifogad) var sista års elever på Grundskola i två högstadielklasser. Värner Rydénskolan i Malmö samt grundskolan Novska i staden Novska, Kroatien. Enkätundersökningen var anonym och frivillig. Sammanlagt var det 56 tjejer och 68 killar som besvarade frågorna i Novska. I Malmö var det 35 killar och 36 tjejer som besvarade enkäterna. En skillnad mellan dessa två skolor var att den kroatiska skolan arbetar preventivt med ämnet våld i hemmet, främst genom att integrera detta i undervisningen. Alla tillfrågade har fyllt i enkäten, därför har det inte varit något bortfall, däremot har vissa hoppat över eller missat enstaka frågor. Resultatredovisningen är ingen statistisk analys, det är enbart en frekvensberäkning.

Presentation av empirin är uppdelad i fyra delar.

1. Först presenteras frågorna 3, 7, 10, 11 samt 14. Dessa är frågor om allmän kunskap kring mäns våld mot kvinnor.
2. Därefter presenteras svaren till frågorna 5, 6, 13 och 20. Dessa handlar om vad tjejerna och killarna tror orsakar våld i hemmet. Fråga 20 är en öppen fråga och redovisas för sig.
3. Frågorna 4, 8, 9, 12, 15 samt 18 är om tjejerna och killarna attityder kring mäns våld mot kvinnor. Den sista frågan redovisas separat.
4. Beteendeintentionen undersöks med hjälp av fråga 17 och 19. Avslutningsvis tittar jag på hur många tjejer och killar som anser att skolan bör arbeta preventivt med ämnet våld i hemmet (fråga 16).

Kapitlet avslutas med en sammanfattning av samtliga svar samt personliga reflektioner kring resultaten.

5.1 Allmän kunskap om mäns våld mot kvinnor - redovisning av frågorna 3,7,10,11 samt 14

Novska

Värner Rydén

Fråga	Killar				Tjejer				Killar				Tjejer			
	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N
Om en kvinna är misshandlad kan hon lätt lämna sin partner om hon vill (fråga 3)	10%	15%	75%	59	5%	4%	91%	56	12%	39%	49%	33	17%	19%	64%	36
Så länge barn inte själva utsätts för våld mår de inte dåligt av våld i hemmet (fråga 7)	71%	17%	12%	68	91%	4%	5%	56	49%	31%	20%	35	69%	19%	11%	36
Om någon är våldsam i början av en relation slutar de troligen med det när de gifter sig (Fråga 10)	44%	39%	17%	59	68%	25%	7%	56	26%	49%	26%	35	64%	19%	16%	36
Ett våldsamt bråk kan rensa luften och kommer troligen inte att upprepas (fråga 11)	60%	29%	11%	68	82%	14%	4%	56	48%	34%	17%	35	47%	42%	11%	36
När både mannen och hustrun har lika mycket makt bäddar det för våldsamma konflikter (Fråga 14)	42%	24%	34%	68	39%	50%	11%	56	24%	35%	41%	34	47%	42%	11%	36

Kommentar

Det finns en stor klyfta i svaren mellan tjejer och killar. Men de största olikheterna i svaren är mellan tjejer i Novska och killarna på Värner Rydén skolan.

5.2 Kunskap om orsaker kring mäns våd mot kvinnor - redovisning av frågorna 5, 6, 13 och 20

Fråga	Novska								Värner Rydén							
	Killar				Tjejer				Killar				Tjejer			
	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N
Dålig ekonomi orsakar familjevåld (fråga 5)	39%	26%	35%	61	46%	27%	27%	56	23%	37%	40%	35	14%	62%	24%	36
Alkohol orsakar familjevåld (fråga 6)	5%	8%	87%	61	9%	9%	82%	56	9%	20%	71%	35	3%	39%	58%	36
När en man brukar våld mot en kvinna gör han det för att kontrollera henne (fråga 13)	28%	24%	48%	68	18%	23%	59%	56	23%	40%	36%	35	37%	17%	44%	35

Kommentar

På fråga 13 svarade 37% av tjejerna på Värner Rydensskolan "håller ej med" på frågan till skillnad från 17% av tjejerna i Novska. I övrigt fanns det ingen utmärkande skillnad mellan könen eller skolorna.

Fråga 20

På denna fråga fick ungdomarna möjlighet att själva skriva ner de reflektioner de har kring ämnet, varför de tror vissa män misshandlar sina kvinnor. Av ungdomarna på Värner Rydén var det 22% tjejer respektive 29% killar som lämnade frågan okommenterad. I Novska var det 18% av killarna och 2% tjejer som inte besvarade frågan. Generellt sett hade ungdomarna i Kroatien mer ingående och beskrivande svar. Den främsta orsaken enligt alla ungdomarna i alla kategorierna är att mannen vill härska/ ha makt eller kontroll över kvinnan. Den andra oftast förekommande anledningen enligt ungdomarna är att mannen är under påverkan av alkohol eller droger. Den tredje mest förekommande orsaken är oberoende av kön; svartsjuka. Åtta barn i Kroatien har åsikten att detta problem rotar sig i barndomen, på Värner Rydensskolan. var det ett barn som tog upp detta

Urvalet av citaten på denna fråga är baserat på dem som jag anser vara representativa och mest förekommande;

Novska; Killar

"Kanske för att hon har varit otrogen"

"För att de inte respekterar de som är svagare, för att de blir fulla och de vet inte vad de gör."

"För att han vill bestämma över henne, såhan kan tvinga henne göra allt hon vill, att hon ska uppfylla alla hans önskningar."

"Jag tror att det beror på att majoriteten tror att om man är ihop har mannen rätt till sexuell umgänge. Men det händer även när mannen är berusad, under påverkan av alkohol att han brukar våld mot sin kvinna/tjej."

"För att de är svartsjuka på andra människor och för att de inte vill att någon annan tittar på hans tjej eller att hon pratar med någon annan."

Novska; Tjejer

"Vissa killar/ män brukar våld mot kvinnor för att de kanske har problem med alkohol och då vet de inte vad de gör. Övriga orsaker kan vara: lättirriterad person, svartsjuka, önskan att härska över kvinnan."

"Till exempel för att de vet att kvinnan är svagare än mannen. Han bevisar då att han är starkare och kan göra vad han vill. Jag tror inte på detta, jag tror att alla har rätt till lycka. Män brukar våld när de inte håller med om något, men oftast när de är fulla, och kvinnorna ger alltid med sig och vill inte prata om det. Alla killar är likadana: FUCK THEM ALL."

"För att de tror att de kan härska över kvinnorna/tjejerna."

"De vill ha kontroll på dem. Annan anledning kan vara att de själva har varit misshandlade i sin barndom."

"Kanske för att vissa killar är svartsjuka på sina tjejer."

Värner Rydén; Killar

"Visa att man har makt"

"För att de är desperata och tycker kanske att de är vackra och vill ha sex med henne"

"Männen är rädda om sina kvinnor. Kanske det är för att dem är rädda att kvinnan ska lämna han. Det finns många orsaker"

"För att jag gör det också För att de vill"

"Det beror på mannens inställning och hur han lever och har det hemma. Det kan bero på vad kvinnan har gjort eller om hon har varit otrogen. Om barnen är problem så kan fassan slå Hustrun genom att slå på henne."

”För att kontrollera henne och kanske man gillar henne för mycket och vill inte att hon ska vara otrogen”

Värner Rydén; Tjejer

”Man blir ledsen utav det”

”För att de vill ha kontroll över deras flickvän – vill känna att de har makt över någon.”

”De vill ha kontroll över kvinnan, om de använder våld så blir kanske kvinnan rädd för mannen och inte vågar säga emot, då gör hon allt mannen vill. De har växt upp med våld i hemmet och tror att det är OK.”

”När de inte har pengar och ha sex eller om de vill bara leka coola. Men det e mest när de e fulla och hänger med en grupp! Har träffat en grupp som berättade att en av de inte vågade våldta en tjej. Så de slog vad. Och det kan också vara så att de slår vad på det. Men alla e så duma. Han kanske e kå och inte kunde göra det med sin tjej. Kan vara mkt annat men vet ej hur killar tänker!”

”Jag tror att männen mår dåligt. Eller så vill de ha kvinnornas bästa men visar det på fel sätt.”

5.3 Attityder till mäns våld mot kvinnor - redovisning av frågorna 4, 8, 9, 12, 15 samt 18

Fråga	Novska								Värner Rydén							
	Killar				Tjejer				Killar				Tjejer			
	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N	Håler ej med	Vet ej	Håler helt med	N
Vissa kvinnor förtjänar det våld de utsätts för (fråga 4)	56%	31%	13%	61	91%	5%	4%	56	57%	17%	26%	35	78%	14%	8%	36
Våld i hemmet är familjens ensak (fråga 8)	55%	18%	27%	62	63%	21%	16%	56	23%	30%	47%	30	42%	31%	27%	36
Samhället har ingen rätt att lägga sig i familjevåld (fråga 9)	56%	17%	27%	66	70%	23%	7%	56	48%	26%	26%	35	69%	16%	14%	36
Ibland är ett våldsamt beteende det enda sättet att uttrycka sina känslor (fråga 12)	65%	15%	20%	65	80%	13%	7%	56	36%	25%	39%	35	57%	27%	14%	35
Om någon svär eller förolämpar en annan person är det ett övergrepp (fråga 15)	15%	9%	75%	65	8%	14%	78%	56	49%	34%	17%	35	42%	22%	36%	36

Kommentar

Det finns stora skillnader i svaren mellan killarna på Värner Rydénskolans och tjejerna, främst tjejer från Novska.

Fråga 18

Är det okej att en kille håller i en tjej och tvingar henne till samlag om...

Fråga 18	Novska				Värner Rydén											
	Killar		Tjejer		Killar		Tjejer									
	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N
han har spenderat en massa pengar på henne	3%	6%	91%	66	2%	63%	35%	56	18%	9%	73%	33	0	6%	94%	36
han är så upphetsad att han inte kan sluta	4%	25%	71%	56	4%	67%	29%	56	18%	18%	67%	34	6%	0	94%	36
hon har haft samlag med andra killar	14%	14%	72%	68	2%	73%	30%	56	33%	21%	45%	34	3%	11%	86%	36
hon är full	12%	12%	76%	56	3%	19%	78%	56	18%	24%	58%	34	6%	0	94%	36
hon har låtit honom ta på hennes bröst	26%	24%	50%	66	13%	20%	67%	56	31%	23%	46%	35	6%	11%	83%	36
hon har sagt att hon ska ha sex med honom och sedan ändrat sig	20%	24%	56%	66	2%	31%	67%	56	26%	40%	33%	35	12%	15%	74%	34
de har varit tillsammans lång tid	27%	18%	55%	66	11%	23%	67%	56	49%	14%	37%	35	12%	12%	76%	34
hon har gjort honom upphetsad	26%	20%	54%	65	5%	18%	77%	56	46%	25%	29%	35	12%	24%	64%	36
hon har förfört honom	39%	17%	44%	60	18%	14%	68%	52	44%	12%	44%	35	24%	14%	62%	34

Kommentar

Överlag är det fler killar än tjejer har svarat antingen ”ja” eller ”vet ej” på frågorna. Av alla grupperna är det killarna på Värner Rydénskolan som har oftast svarat ”ja”.

Av killarna på Värner Rydénsskolan är det enbart sex som har svarat ”nej” på samtliga svarsalternativen. Fyra killar har svarat enbart antingen ”nej” eller ”vet ej”. Samt tre killar har kryssat i ”ja” på alla alternativen. Detta betyder att majoriteten av killarna har blandat sina svarsalternativ mellan ”ja” ”vet ej” och ”nej”. Man kan därmed inte påstå att vissa killar har dragit ner hela statistiken.

5.4 Beteendeintention - redovisning av frågorna 17, 19 samt 16

Fråga 17

Om du har en vän vars pojkvän skriker åt och hotar henne när hon inte gör som han vill, skulle du...

Fråga 17	Novska								Värner Rydénsskolan							
	Killar				Tjejer				Killar				Tjejer			
	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N
Erbjuda din hjälp	85%	8%	7%	64	95%	5%	0	56	65%	9%	26%	34	76%	21%	3%	34
Säga åt honom att sluta med det	72%	20%	8%	64	64%	25%	11%	56	75%	11%	14%	35	74%	23%	3%	35
Prata med en lärare	31%	25%	44%	59	21%	18%	41%	56	13%	24%	63%	32	25%	25%	50%	34
Prata med en annan vän	62%	9%	29%	59	57%	27%	16%	56	45%	16%	39%	31	47%	39%	14%	36
Föreslå henne att söka hjälp hos någon	93%	5%	2%	59	86%	5%	9%	56	58%	3%	39%	33	72%	25%	3%	36
Strunta i det – det är en privatsak	12%	12%	76%	67	2%	45%	53%	56	16%	22%	63%	32	3%	11%	86%	36

Kommentar

Killar på Värner Rydénsskolan svarade i större utsträckning ”nej” på de fem första alternativen. Ungdomarna i Novska svarade i större utsträckning ja på frågorna.

Fråga 19

Om du var på en fest och du såg en kille hålla hårt i sin flickväns arm för att hindra henne från att gå hem, skulle du...

Novska

Värner Rydénskolan

Fråga 19	Killar				Tjejer				Killar				Tjejer			
	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N	Ja	Vet ej	Nej	N
Säga åt honom direkt	30 %	34 %	36 %	64	27 %	40%	37%	48	40 %	23 %	37 %	35	45%	42 %	12 %	33
Prata med honom om saken	55 %	17 %	28 %	64	54 %	27%	19%	48	46 %	8% %	46 %	35	22% %	66 %	22 %	36
Prata med en lärare	15 %	18 %	67 %	60	4% %	39%	57%	49	3% %	11 %	86 %	35	18% %	36 %	46 %	28
Prata med en vän	55 %	13 %	32 %	64	64 %	24%	12%	56	17 %	33 %	60 %	35	63% %	23 %	15 %	35
Strunta i det – det är en privatsak	26 %	21 %	53 %	66	21 %	19%	60%	56	39 %	25 %	37 %	35	10% %	50 %	40 %	30

Kommentar

Killar på Värner Rydénskolan svarade i större utsträckning ”nej” på de fyra första alternativen.

Fråga 16

Ifall skolan bör arbeta för att öka medvetenheten om effekterna av våld och hur man förhindrar det svarade 85% tjejer och 84% av killarna i Kroatien ”håller helt med” samt 92% av tjejerna och 60% av killarna på Värner Rydénskolan.

5.5 Sammanfattning

Allmän kunskap om mäns våld mot kvinnor

Tjejerna och killarna visade att de hade viss kunskap om våld. Men det fanns luckor, många anser att en kvinna lätt kan lämna sin man om hon vill (fråga 3) Men forskning tyder på annat (jmf normaliseringsprocessen). Fråga 7; så länge barn inte själva utsätts för våld mår de inte dåligt av våld i hemmet, här visar tjejer, främst Novska, på bättre insikt och empati i frågan än killarna från Värner Rydénskolan.

Om någon är våldsam i början av en relation slutar de troligen med det när de gifter sig (fråga 10) På denna fråga uppvisade killar från Värner Rydénsskolan på bristande insikt då 26 % höll helt med på detta påstående. Fråga 11, Ett våldsamt bråk kan rensa luften och kommer troligen inte att upprepas, visade många killar en bristfällig insyn i könsrelaterat våld då nästan var sjätte kille från Värner Rydénsskolan svarade ja på frågan. När både mannen och hustrun har lika mycket makt bäddar det för våldsamma konflikter (Fråga 14) så visade det en stor klyfta i tankar kring jämlikhet mellan tjejer och killar. Där 11 % tjejer svarade ”håller helt med” till skillnad från killarna, där exempelvis 41 % från Värner Rydénsskolan svarade ”håller helt med”.

Kunskap om orsaker kring mäns våld mot kvinnor

Om dålig ekonomi orsakar familjevåld (fråga 5) svarade övervägande fler kroatiska ungdomar än svenska att de ”håller ej med”. Andledningen till den stora klyftan mellan de svenska och kroatiska barnens svar beror troligen på den allmänt dåliga ekonomiska situationen i Kroatien och att de därför anser att den inte kan hållas ansvarig för mäns våld mot kvinnor. På frågan om alkohol orsakar familjevåld var det övervägande ungdomar som höll helt med, men däremot överraskade tjejer på Värner Rydénsskolan där 38% svarade ”vet ej” på frågan.

På fråga 13 (När en man brukar våld mot en kvinna gör han det för att kontrollera henne) visar tjejer i Novska på bättre kunskap kring orsaker för könsrelaterat våld än övriga. Generellt visar statistiken att ungdomarnas förståelse kring bakomliggande orsaker av könsrelaterat våld inte är betryggande. Däremot visade de ungdomar som besvarade den öppna frågan (fråga 20) på bra insikt kring orsaker för könsrelaterat våld. Främst listades kontroll, svartsjuka och alkohol som andledning till att vissa män brukar våld mot kvinnor.

Attityder till mäns våld mot kvinnor

Ca var fjärde kille som besvarat enkäten på Värner Rydénsskolan anser att vissa tjejer förtjänar det våld de utsätts för (fråga 4). Tillsammans med fråga 12 (ibland är ett våldsamt beteende det enda sättet att uttrycka sina känslor) där 39 % killar på Värner Rydénsskolan höll helt med i frågan. Siffrorna tyder på att det finns stora brister i killarnas värderingar och sätt att tänka på kring könsrelaterat våld. Dessutom anser majoriteten av killarna på Värner Rydénsskolan att det någon gång är berättigat att hålla fast en tjej och tvinga henne till samlag.

Överraskande många ungdomar anser att våld i hemmet är familjens ensak (fråga 8). Det är allvarligt att så pass många har den inställningen. Detta för tankarna till att ungdomarna rättfärdigar handlingar som sker bakom stängda dörrar. I Fråga 9 (samhället har ingen rätt att lägga sig i familjevåld) tyckte fler att samhället visst hade rätt att lägga sig i än tvärtom. Men ca var fjärde kille, från både skolorna, höll däremot inte med om detta. Slutligen anser nästan hälften av alla killarna från Värner Rydénskolan att det inte är att betraktas som ett övergrepp att svära eller förolämpa.

Beteendeintention

Här finns det två kategorier där den ena gäller en kompis som blir utsatt och den andra gäller en kvinna man inte känner personligen. Många har empatiska attityder men fler skulle strunta i det om det är en man inte känner personligen (fråga 19). De flesta ungdomarna anser att skolan borde arbeta för att öka medvetenheten om effekterna av våld och hur man kan förhindra det.

Personliga reflektioner

Killar har överlag undermåliga svar på samtliga frågor, det är då främst pojkarna från Värner Rydénskolan som har anstötliga tankar och attityder kring könsrelaterat våld. I jämförelse är tjejerna mer resonliga och förstående i sina svar och då främst tjejerna från Novska. Men ändå anser jag inte dessa vara tillfredsställande. Ungdomarnas tankar kring könsrelaterat våld är, från bägge länderna och oavsett kön oroväckande.

6. Diskussion

Enligt Mead formas personligheten i stor utsträckning av barnets intima krets, ex mamma och pappa. Om då pappa slår mamma under barnets process av att utveckla en identitet så belyser det fenomenet "intergenerationell överföring". Vi måste komma tillrätta med problemet och förhindra att detta "arv" går vidare. Detta genom att sprida kunskapen om mäns våld mot kvinnor och barn, om dess struktur och process. Det kostar samhället mer att ta itu med problemet när det är för sent än att anstränga sig än mera och arbeta preventivt med detta sociala problem. Direkta kostnader för samhället är, förutom de omätbara kostnaderna av smärta och lidande för offret och dess omgivning exempelvis: Sjukvårdskostnader, läkemedel, terapi och krisbearbetning, kostnader för polis och domstolsväsende, fängelsekostnader samt Utebliven arbetsförtjänst under sjukskrivning.

Mäns våld mot kvinnor visar på djup klyfta mellan de rådande lagarna och det som sker i verkligheten. Vi har lagar som är tänkt skall förhindra könsrelaterat våld men någonstans misslyckas myndigheterna. Hur skall vi kunna förhindra detta?

Socialt konstruerade könsroller hämmar både mäns och kvinnors möjligheter att fritt forma sina liv. Den som bryter mot normen för det egna könet utsätts för ett starkt tryck från hela samhället. Männerna bör lära sig förstå att de har ett ansvar, deras tystnad är detsamma som medhåll av den mansdominerade världen som vi lever i. Vi lever i en sexistisk värld med skeva föreställningar om vad som är manligt och vad som är kvinnligt. Är det enbart för att det är kvinnans biologiska möjlighet att föda barn som det har det skapats ett samhälle där hon är underordnad mannen? Män som på allvar vill arbeta för jämställdhet måste lära sig att se vilka härskartekniker de själva använder i olika sammanhang och dessutom påpeka detta för varandra. Barns inläring av könsroller är troligen den viktigaste drivkraften genom vilken könsbundna beteendemönster upprätthålls.

Men kan man analysera ämnet, mäns våld mot kvinnor utifrån genusperspektiv som ensam kategori eller måste det sättas i relation till klass? Man märker tydligt den ekonomiska skillnaden. Vi lever fortfarande i ett klassamhälle beroende på social bakgrund och utbildningsnivå. Genusperspektiv kanske bör ses i kombination med den socioekonomiska kategori som råder. Förr uppfattades begreppet "klass" som ett relativt etablerat begrepp men i dag uppfattas det som en diffus och osäker kategori. Men genom att osynliggöra eller förneka klassbegreppet så förnekar vi även dess ansvar för effekterna den orsakar. Jag anser att skolans föreställning att utbildning är likvärdig för alla, är farligt. Barn från olika sociala grupper får inte samma chans till utbildning om man inte accepterar att detta är ett existerande problem. Siffrorna över elevernas slutbetyg och hur mycket dessa kan skilja sig beroende på var man bor är skakande. Denna övertydliga bild tecknar av det nya klassamhälle, vi låter skapas och återskapas i alldeles för många av våra svenska skolor. Det handlar om skolor, och elever, som måste ta ett stort antal hinder utöver de kunskapskrav läroplanen formulerar. För många barn är skolan en av de få möjligheter de har att stöta på "den generaliserande andra". Om barnen har snedvridna värderingar kring könsrelaterat våld är det troligen enbart genom skolan, "den generaliserande andra" som barnet kan få en möjlighet att ta del av de förnuftiga värderingarna kring ämnet. Det är skolans ansvar att detta sker.

Generellt är levnadsförhållanden i Kroatien inte lika bra i jämförelse med Sverige. Arbetsysselsättningen är låg, den sociala välfärden är i princip obefintlig. Kriget har lämnat efter sig många problem och ärrade själar. Det finns många problem med droger och alkohol. Jämställdheten har dåligt fäste där den högerorienterade mentaliteten har stort utrymme. Trots allt detta så klarar sig barnen i Novska bättre i enkätundersökningen än barnen på Värner Rydénskolan. Jag vill påstå att den kognitiva dissonansen inte är aktuell i denna diskussion. Det är för mig tydligt att barn får bättre och sundare värderingar och attityder kring ämnet könsrelaterat våld om man integrerar det i grundskoleutbildningen. Med denna studie har jag insett vad en skola med få medel, mycket god vilja och engagerad personal kan göra för att ge dessa ungdomar en sundare syn på jämställdhet och attityder kring könsrelaterat våld mot kvinnor.

Min slutsats är att man kan påverka ungdomars syn på mäns våld mot kvinnor genom att integrera kunskapsförmedlande kring detta i undervisningen. Skolan är den plats där man med framgång kan arbeta med primärprevention, om rektorn engagerar sig i ämnet har denne goda utsikter till framgång i frågan. Barnen har uttryckt sin vilja, i enkäten, att ha undervisning kring ämnet i skolan och med stöd av skollagen 4 kap § 2 (se s 20) bör deras önskan beviljas. Vidare är min konklusion, enligt skollagen 4 kap, § 1 (se s 20), att det är skolans plikt att undervisa grundskoleelever i ämnet mäns våld mot kvinnor.

Strategier för framtiden

Skolan är den främsta möjligheten till att motverka de värderingar barnen får med sig hemifrån samt av det de matas dagligen av bl.a. genom massmedia och reklam . Därför är det av stor vikt att man införlivar ämnet könsrelaterat våld i grundskoleutbildningen. Skolpersonalen bör vidareutbildas och förstå vilken möjlighet de har till att påverka ungdomarnas attityder till mäns våld mot kvinnor. En uppföljning av undersökningen på Värner Rydénskolan är i högsta grad intressant.

7. Sammanfattning

Uppsatsens syfte är att kartlägga, beskriva och diskutera ungdomars attityd kring mäns våld mot kvinnor. Frågeställningarna är följande; att undersöka ungdomars attityder kring mäns våld mot kvinnor med hjälp av en enkät. Undersöka om det finns stora skillnader mellan

könen, redogöra problemets omfattning och beskriva teoretiska förklaringsmodeller samt eventuellt redogöra för vad man kan göra i Sverige för att komma till rätta med problemet.

För att besvara frågeställningarna användes kvantitativ metod. Studien genomfördes med hjälp av ett frågeformulär som besvarades av sistaårseleverna i grundskolan vid Värner Rydénskolan i Malmö, Sverige samt Novskaskolan i Novska, Kroatien. Sammanlagt besvarade 196 barn enkäten som bestod av 20 frågor. Till skillnad från Skolan Novska där man arbetar preventivt med ämnet Våld i hemmet och det är integrerat i undervisningen är ämnet inget som ens tas upp vid Värner Rydénskolan.

Uppsatsen inleds med ett kapitel av de teoretiska utgångspunkterna som ska ge perspektiv och förförståelse på empirin och frågeställningarna.

Enligt Amnesty drabbas minst en tredjedel av världens alla kvinnor för allvarligt våld någon gång under sin livstid. Oftast sker övergreppen i hemmet och förövaren är en närstående man. Amnesty menar att mäns våld mot kvinnor kan betraktas som vår tids största människorättsskandal. Enligt Brottsförebyggande rådet var det år 2003 det totala antalet anmälda brott i form av misshandel, grov misshandel mot kvinnor, 22 481, detta var en ökning med 4% från förra året.

Man talar ofta om en överföring mellan generationerna av våldsbeteende. Undersökningar visar på att 71% av de män som misshandlar har observerat våld mellan sina föräldrar och 49% hade själva blivit misshandlade som barn. I dessa diskussioner talar man alltså om en ”intergenerationell överföring”.

Enligt Bourdieus studier så är i grunden det kapitalistiska samhället en reproduktion av klassamhället, utbildningssystemet är då centralt för denna reproduktion. Han menade att en individ från enklare förhållanden har svårigheter med att nå en högre utbildning. Enligt skolverkets rapporter finns det en stor skillnad mellan olika skolor i Sverige. Det finns påtagliga skillnader mellan elever med utländsk bakgrund och elever med svensk bakgrund samt mellan flickor och pojkar. Dessa skillnader i kvalitet mellan skolor är anknuten till segregerade skolor. Detta anser skolverket vara oacceptabelt och att elever med utländsk bakgrund måste uppmärksammas. George Herbert Mead förespråkar ett nära umgänge för

barn med den ”generaliserande andra” dvs skolan. Det är genom denna ”generaliserande andra” som barn kommer i kontakt med de normer som råder i samhället.

Den insamlade empirin visar att pojkar överlag var minst upplysta i ämnet, men det var främst pojkarna från Värner Rydénskolan som hade olämpliga tankar och attityder kring könsrelaterat våld. Flickor var alltså på de flesta punkterna bättre upplysta och medvetna, främst var det tjejerna från Novska. Men överlag var alla svar oroväckande.

Skolan anses vara ett av de bästa exemplen på primärpreventionens möjligheter. Undersökningar visar tydligt skolans möjligheter att skapa bättre utsikter för barn, detta relativa oberoende av skolans status och barnens förutsättningar från början. Författarens slutsats är att det är tydligt att barn får bättre värderingar och attityder kring ämnet mäns våld mot kvinnor om man integrerar ämnet i grundskoleutbildningen.

Käll – och innehållsförteckning

Berg, Lars –Erik, Boglind, Anders, Leissner, Tom, Månsson, Per och Värnlund, Holger (1977) *Medvetandets sociolog – En introduktion till symbolisk interaktionism*. Malmö: Beyronds AB

Bergmark, Birgitta och Hamne Lundberg, Gunilla (1995) *Stryptag, famntag, klapp eller död. En reportagebok om kvinnomisshandel*. Stockholm: Carlssons bokförlag

Brante, Thomas, Andersen, Heine och Korsnes, Olav red: (1998) *Sociologiskt lexikon*. Stockholm: Universitetsförlaget.

Chodorow, Nancy (1988) *Femininum – Maskulinum*. Borås: Natur och Kultur

Connell, R.W (2003) *Om Genus*. Göteborg: Daidalos

Cullberg, Johan (1999) *Dynamisk psykiatri i teori och praktik*. Finland: Natur och Kultur femte utgåvan

De Beauvoir, Simone (2002), *Det andra Könet*. Stockholm: Norstedts förlag

Eliasson, Mona (1997). *Mäns våld mot kvinnor*. Stockholm: Natur och Kultur.

Eliasson, Rosmari (1993). *Metodvalet – En fråga om kön och moral?* Lund: Studentlitteratur

Elisson, Rosmari (1995) *Forskningsetik och perspektivval*: Lund: Studentlitteratur

Esseveld, Johanna Larsson, Lisbeth (1996) *Kvinnopolitiska nyckeltexter*: Lund: Studentlitteratur.

Ejvegård, Rolf (1996) *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur

Giddens, Anthony (1997) *Sociology*. Lund: Studentlitteratur

Hirdman, Yvonne "Vad är Kvinnohistoria?" i *Kvinnohistoria. Om kvinnors villkor från antiken till våra dagar (utbildningsradion, 1999)*

Hwang, Philip och Nilsson Björn (1998) *Utvecklingspsykologi. Från Foster till vuxen*. Borås: Natur och Kultur.

Holmberg, Carin (1993). *Det kallas kärlek*. Göteborg: Anamma förlag

Johansson, Thomas (2001) *Socialpsykologi – subjektivitet, överskridande och förändring*, Studentlitteratur, Lund

Lagerberg, Dagmar och Claes Sundelin (2003) *Risk och prognos i socialt arbete med barn*-Forskningsmetoder och resultat. Göteborg: Gothia

Lundgren, Eva (1989). *Normaliseringsprocessen, tvåparter- tvåstrategier*. Jämföringsrapport 14

Magee, Bryan (1998) *Filosofi*. Stockholm: Albert Bonniers förlag

Malmö Stad Hälsa och Sjukvårdsnämnd (1996) *Hur mår Malmö ?- folkhälsorapport*: Malmö

Moe, Sverre (1995) *Sociologisk teori*. Lund: Studentlitteratur

Månsson, Per (red) (1997), *Moderna Samhällsteorier - Traditioner, riktningar, teoretiker*. Stockholm: Prisma

Smith, E Ronald (1993) *Psycholgy*. The United States: West Publishing Company

Widding Hedin, Lena (1997) *“Det kan hända vilken kvinna som helst”* Oslo: Anamma Böcker

Internetkällor

Amnesty

<http://www2.amnesty.se/svaw.nsf> 2004-05-24

Berit Ås; De fem härskarteknikerna

<http://kilden.forskningsradet.no/oversikter/ht/norsk.htm> 2004-05-11

Brottsbalken - Rättsnätet

<http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/19620700.HTM> 2004-05-24

BRÅ- Brottförebyggande rådet

http://www.bra.se/extra/statistics/extra_view 2004-05-24

CIA

www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/hr.html 2004-05-06

Europaportalen

<http://www.europaportalen.nu/statistik/wisp-bnp.html> 2004-05-06

SIDA

<http://www.sida.se/Sida/articles/7500-7599/7522/CROstrategi.doc> 2004-05-06

Skolverket

<http://www.skolverket.se/styr/skollag/index.shtml> 2004-05-24

WHO – World Health Organisation

<http://www.who.int/gender/whatisgender/en/> 2004-05-06

<http://www.who.int/gender/violence/en/> 2004-05-06

Frågeformulär

1) **Kvinna Man**

2) **Ålder** _____

3) **Om en kvinna är misshandlad kan hon lätt lämna sin partner om hon vill**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

4) **Vissa kvinnor förtjänar det våld de utsätts för**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

5) **Dålig ekonomi orsakar familjevåd**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

6) **Alkohol orsakar familjevåd**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

7) **Så länge barn inte själva utsätts för våld mår de inte dåligt av våld i hemmet**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

8) **Våld i hemmet är familjens ensak**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

9) **Samhället har ingen rätt att lägga sig i familjevådet**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

10) **Om någon är vådsam i början av en relation slutar de troligen med det när de gifter sig**

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

11) Ett vådsamt bråk kan "rensa luft" och kommer troligen inte att upprepas

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

12) Ibland är ett vådsamt beteende det enda sättet att uttrycka sina känslor

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

13) När en man brukar våld mot en kvinna gör han det för att kontrollera henne

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

14) När både mannen och hustrun har lika mycket makt bäddar det för konflikter

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

15) Om någon svär åt eller förolämpar en annan person är det övergrepp

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

16) Skolan borde arbeta för att öka medvetenheten om effekterna av våld och hur man kan förhindra det

Håller absolut inte med Vet ej Håller helt med

OBS På följande frågor ska du ringa in ett svar på varje rad

17) Om du har en vän vars pojkvän skriker åt och hotar henne när hon inte gör som han vill, skulle du...

erbjuda din hjälp	ja	vet ej	nej
säga åt honom att sluta med det	ja	vet ej	nej
prata med en lärare	ja	vet ej	nej
prata med en annan vän	ja	vet ej	nej
föreslå henne att söka hjälp hos någon	ja	vet ej	nej
strunta i det – det är en privatsak	ja	vet ej	nej

18) Är det okej att en kille håller i en tjej och tvingar henne till samlag om...

han har spenderat en massa pengar på henne	ja	vet ej	nej
han är så upphetsad att han inte kan sluta	ja	vet ej	nej
hon har haft samlag med andra killar	ja	vet ej	nej
hon är full	ja	vet ej	nej
hon har låtit honom ta på hennes bröst	ja	vet ej	nej
hon har sagt att hon ska ha sex med honom och sedan ändrar sig	ja	vet ej	nej
de har varit tillsammans lång tid	ja	vet ej	nej
hon har gjort honom upphetsad	ja	vet ej	nej
hon har förfört honom	ja	vet ej	nej

19) om du var på en fest och du såg en kille hålla hårt i sin flickväs arm för att hindra henne från att gå hem, skulle du...

säga åt honom direkt	ja	vet ej	nej
prata med honom om saken senare	ja	vet ej	nej
prata med en lärare	ja	vet ej	nej
prata med en vän	ja	vet ej	nej
strunta i det – det är en privatsak	ja	vet ej	nej

20) En del killar/män använder våld mot tjejer/kvinnor. Varför gör de det, tror du?

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Bilaga II

Socialhögskolan
Magisterkurs

2004-03-16

Hej

Mitt namn är Georgina Simicic och jag är socionom. Jag läser magisterkursen på socialhögskolan i Lund och skall göra en enkät undersökning om ämnet *Ungdomars attityder kring mäns våld mot kvinnor*. Studien skall göras på två utvalda högstadieskolor en i staden Novska, Kroatien och den andra vid Er skola om möjligt.

Undersökning skall göras med hjälp av ett frågeformulär, en kvantitativ metod bestående av 20 frågor (se bifogad enkät).

Det är helt frivilliga och att besvara och alla elever är anonyma, det kommer alltså inte att gå att urskilja vem som har svarat vad på frågorna. Enkäterna vänder sig till elever som går i nionde klass. Det beräknas ta cirka 15 minuter av besvara enkäterna.

Då våld har blivit ett allt större samhällsproblem känns det angeläget att försöka ta reda på mer om de mekanismer som ligger till grund för det ökade våldet. Jag hoppas därför att ni har möjlighet att låta mig genomföra denna undersökning på er skola. Jag återkommer inom kort och besvarar då gärna era frågor.

Med vänliga hälsningar

Georgina Simicic

Mobil: 0703-26 00 62

ABSTRACT

The purpose of this study was to describe, track and discuss the attitudes held by today's youth concerning violence against women. The following questions were relevant to the study:

- By use of survey, ascertain attitudes concerning violence against women perpetrated by men.
- Ascertain possible differences between sexes.
- Determine the scope of the problem and describe theoretical models of explanation
- Describe what can be done in Sweden to tackle the problem.

A questionnaire was used to address the issue and was answered by a total of 196 students aged 15-16 - one class from Sweden and one from Croatia. The latter currently has worked with the prevention of domestic violence and has integrated it into the curriculum.

The collective knowledge of the study showed unsatisfactory attitudes concerning violent behaviour. Girls were more enlightened concerning the subject material, and here the girls from Novska School, Croatia, stood out more than their counterparts in Sweden.

The conclusion is that the values today's youth hold concerning the subject matter is most important. The classroom is perhaps the only resource available to society to combat the values children bring from the home environment. It is of greatest importance that the subject is integrated in the curriculum.